

В. М. Дричик,
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9017-3989>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.17.153

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВОЄННОЇ БЕЗПЕКИ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

V. Drychuk,
Postgraduate student of the Department of Public Management
and Administration, Hryhorii Skovoroda University in Pereiaslav

ORGANIZATIONAL AND LEGAL PROVISION OF MILITARY SECURITY IN THE SYSTEM OF PUBLIC ADMINISTRATION

У статті обґрунтовано, що воєнна безпека — основа національної безпеки, яка полягає у забезпеченні захисту країни від воєнних загроз та небезпек. В умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України забезпечення воєнної безпеки стало пріоритетним напрямом державної політики.

Для функціонування воєнної системи безпеки на практиці виділяють основні принципи та напрямки її забезпечення: наявність ресурсів, необхідних для ефективного функціонування воєнної безпеки держави; співробітництво в інтересах забезпечення міжнародної безпеки; здійснення планомірного управління та контролю за військовою організацією держави; постійне вдосконалення військової організації держави на користь воєнної безпеки та ін.

Проведено системний аналіз організаційно-правового забезпечення воєнної безпеки в системі публічного управління та з'ясовано, що до елементів формування та забезпечення системи воєнної безпеки України можна віднести наступні: Президент України та органи при Президенті України: Рада національної безпеки і оборони України, Комітет з питань розвідки та Національна рада з питань антикорупційної політики; Верховна Рада України, яка приймає законодавчі документи з питань забезпечення національної, воєнної безпеки України, призначає на ключові посади управлінців; Кабінет Міністрів України: Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство закордонних справ, Служба зовнішньої розвідки, Служба безпеки України, Міністерство фінансів України та ін.; Збройні Сили України, Національна гвардія України, територіальна оборона та інші воєнізовані формування, які забезпечують захист України від військової агресії; органи місцевого самоврядування, які здійснюють забезпечення головних функцій регіонів та формують систему воєнної безпеки на своїх територіях; підприємства, установи, організації оборонно-промислового комплексу; волонтерські організації; громадські організації — інститути громадянського суспільства, які приймають участь у реалізації заходів державної політики у сфері воєнної безпеки.

The article substantiates that military security is the basis of national security, which consists in ensuring the protection of the country from military threats and dangers. In the conditions of a full-scale invasion of Russia on the territory of Ukraine, ensuring military security has become a priority area of state policy.

For the functioning of the military security system and practice, the main principles and directions of its provision are identified: the availability of resources necessary for the effective functioning of the military security of the state; cooperation in the interests of ensuring international security; implementation of planned management and control over the military organization of the state; constant improvement of the military organization of the state for the benefit of military security, etc. The author conducted a systematic analysis of the organizational and legal provision of military security in the public administration system. The author found out that the elements of the formation and provision of the military security system of Ukraine include the following: the President of Ukraine and bodies under the President of Ukraine: the National Security and Defense Council of Ukraine, the Committee on Intelligence and the National Council on Anti-Corruption Policy; The Verkhovna Rada of Ukraine, which adopts legislative documents on ensuring the national and military security of Ukraine, appoints managers to key positions; Cabinet of Ministers of Ukraine: Ministry of Defense of Ukraine, Ministry of Internal Affairs, Ministry of Foreign Affairs, Foreign Intelligence Service of Ukraine, Security Service of Ukraine, Ministry of Finance of Ukraine, etc.; The Armed Forces of Ukraine, the National Guard of Ukraine, Territorial Defense Forces and other paramilitary formations that provide protection of Ukraine against military aggression; local self-government bodies that ensure the main functions of the regions and form a system of military security in their territories; enterprises, institutions, organizations of the defense-industrial complex; volunteer organizations; public organizations — institutions of civil society that take part in the implementation of state policy measures in the field of military security.

Ключові слова: публічне управління, національна безпека, воєнна безпека, організаційно-правове забезпечення воєнної безпеки, Збройні Сили України, територіальна оборона, волонтерство, громадські організації, органи державної влади та місцевого самоврядування.

Key words: public administration, national security, military security, organizational and legal provision of military security, Armed Forces of Ukraine, territorial defense, volunteering, public organizations, state authorities and local self-government.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Питання воєнної безпеки завжди були актуальними, оскільки світові держави розробляють та випробовують новітню зброю, техніку, формують професійні армії та постійно проводять спільні навчання. Крім того, за кордоном відбуваються постійні військові зіткнення та воєнні дії. Воєнна безпека — основа національної безпеки, яка полягає у забезпеченні захисту країни від воєнних загроз та небезпек. В умовах повномасштабного вторгнення росії на територію України забезпечення воєнної безпеки стало пріоритетним напрямом державної політики.

Для функціонування воєнної системи безпеки на практиці виділяють основні принципи та напрямки її забезпечення: наявність ресурсів, необхідних для ефективного функціонування воєнної безпеки держави; співробітництво в інтересах забезпечення міжнародної безпеки; здійснення планомірного управління та контролю за військовою організацією держави; постійне вдосконалення військової організації держави на користь воєнної безпеки та ін.

Таким чином, основним з принципів забезпечення функціонування воєнної безпеки є організаційно-правове забезпечення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання забезпечення національної та воєнної безпеки, механізмів забезпечення воєнної безпеки, нормативно-правових засад формування та забезпечення національної та воєнної безпеки розглядають: Ю. Барабаш, О. Белов, Ю. Битяк, В. Богданович, О. Бодрук, В. Вішняков, О. Гончаренко, Г. А. Дробах, А. Каленського, М. Ковалів, О. Копиленко, Б. Корміч, Г. Костенко, В. Кравченко, М. Криштанович, М. Кучерявенко, Д. Кучма, В. Ліпкан, О. Пархоменко-Куцевіл, Г. Рябоконь, Г. Ситник, Є. Смірнов, М. Цюруп, В. Ясинська та ін. Разом з тим, відсутні системні дослідження питання організаційно-правового забезпечення воєнної безпеки в системі публічного управління.

МЕТА СТАТТІ

Метою статті є систематизація організаційно-правового забезпечення воєнної безпеки в системі публічного управління.

ВИКЛАД МАТЕРІАЛУ

Діяльність органів державної влади щодо формування та забезпечення воєнної безпеки базується на основоположних принципах:

— єдність, взаємозв'язок та збалансованість усіх видів безпеки, зміна їхньої пріоритетності залежно від ситуації, що змінюється;

— пріоритет політичних, економічних, інформаційних засобів забезпечення воєнної безпеки;

— підпорядкованість діяльності елементів системи воєнної безпеки держави Конституції та законам України;

— формування та реалізація реальних (за часом, ресурсами, силами та засобами) завдань;

— здійснення заходів насильства (у тому числі і з використанням військової сили) тільки на основі норм міжнародного права та у суворій відповідності із вітчизняними законами;

— здійснення управління силами та засобами забезпечення воєнної безпеки відповідно до державного устрою та розподілу компетенції між органами державної влади, органами місцевого самоврядування.

Сьогодні перед органами державної влади в галузі воєнної безпеки стоять такі організаційні завдання:

— створення ефективного механізму щодо прогнозування та аналізу військово-політичної ситуації в світі і навколо кордонів країни, заснованого на ситуації, що реально складається на даний момент;

— аналіз рівня можливих воєнних небезпек і загроз для України та вироблення в найкоротші терміни всього комплексу практичних заходів щодо їх запобігання;

— розробка жорстко регламентованих та нормативно затверджених критеріїв та порогових значень воєнної безпеки;

— визначення конкретних військово-технічних параметрів Збройних Сил України, інших військ та військових формувань;

— контроль за реалізацією та виконанням рішень керівництва країни щодо ліквідації у встановлені терміни воєнних небезпек і загроз.

Таким чином, завдання внутрішньодержавних структур — провести аналіз розвитку України, виходячи з внутрішнього стану держави з урахуванням усіх перехресних зв'язків та взаємного впливу всіх внутрішньодержавних елементів та діючих процесів в Україні.

Завдання зовнішньодержавних структур — дати обґрунтований та повний аналіз становища України у світовому співтоваристві, прогноз розвитку держав світу та можливі сфери їхніх інтересів, оцінку можливих загроз для нашої країни. Основний акцент при цьому повинен робитися на обґрунтуванні дій України щодо досягнення її довгострокових стратегічних цілей у міжнародній політичній та зовнішньоекономічній сферах, визначенні стратегічних партнерів та союзників, створенні загальних засад принципово нової системи міжнародної безпеки, зміцнення безпеки в Європейському Союзі та інших регіонах.

В основу діяльності у сфері забезпечення воєнної безпеки як внутрішньодержавних, так і зовнішньодержавних структур має бути покладено державний, а не кон'юнктурний підхід, який спрямований лише на виживання та збільшення ролі певної структури у суспільстві.

Проведений структурно-функціональний аналіз воєнної безпеки через призму активізації її соціально-політичного ресурсу дозволяє зробити висновок, що основу структури силового механізму держави утворюють такі елементи. По-перше, це система контрольно-наглядових органів держави, які мають правоохоронні функції. По-друге, це експертні інститути та організації, що формують інфраструктуру прийняття рішень в системі воєнної безпеки. До їхніх завдань входять зокрема прогнози та обґрунтування воєнних загроз. Однак, ключове значення в системі забезпечення воєнної безпеки України належить Раді національної безпеки і оборони України, Міністерству оборони Ук-

раїни, Міністерству внутрішніх справ України, Службі безпеки України, Службі зовнішньої розвідки, а також Збройними Силами України та іншим військовим формуванням.

Рада національної безпеки і оборони України відповідно до Конституції України є координаційним органом з питань національної безпеки і оборони при Президентові України [1].

Функціями Ради національної безпеки і оборони України є:

— внесення пропозицій Президентові України щодо реалізації засад внутрішньої і зовнішньої політики у сфері національної безпеки і оборони;

— координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони у мирний час;

— координація та здійснення контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері національної безпеки і оборони в умовах воєнного або надзвичайного стану та при виникненні кризових ситуацій, що загрожують національній безпеці України [1].

В умовах воєнного часу Рада національної безпеки та оборони України виконує важливу координуючу та стратегічну роль. Саме на засіданнях цієї Ради зараз вирішуються важливі питання оборони нашої країни, стратегічні напрямки наступу військ, формування міжнародного співробітництва, визначення подальших шляхів формування та забезпечення національної, у тому числі і воєнної безпеки України.

При Президентові України також створено Комітет з питань розвідки та Національна рада з питань антикорупційної політики, які також формують систему воєнної безпеки в межах забезпечення національної безпеки України.

17 червня 2020 року з метою вдосконалення системи забезпечення керівництва, координації та контролю за діяльністю розвідувальних органів України, реалізації положень статті 20 Закону України "Про національну безпеку України", статей 7 і 24 Закону України "Про розвідувальні органи України" та відповідно до пунктів 1, 17 і 28 частини першої статті 106 Конституції України утворено Комітет з питань розвідки при Президентові України [2].

Національна рада з питань антикорупційної політики є консультативно-дорадчим органом при Президентові України [3].

Дорадчі органи при Президентові України здійснюють наукову, консультативну та методологічну допомогу у межах своєї компетенції, формують основи для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, у тому числі щодо забезпечення воєнної безпеки України.

Основним органом державної влади, що формує та реалізує державну політику у сфері воєнної безпеки є Міністерство оборони України, який є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України [4].

Так, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671 "Про затвердження Положення про Міністерство оборони України" до основних завдань Міністерства оборони України належать наступні завдання щодо забезпечення воєнної безпеки:

забезпечення формування та реалізація державної політики з питань національної безпеки у воєнній сфері, сферах оборони і військового будівництва у мирний час та особливий період щодо:

визначення засад воєнної, військової кадрової та військово-технічної політики у сфері оборони;

здійснення військово-політичного та адміністративного керівництва Збройними Силами;

здійснення в установленому порядку координації діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування щодо підготовки держави до оборони;

забезпечення в межах повноважень, передбачених законом, реалізації державної політики з оборонних питань, що пов'язані з використанням повітряного простору України та захистом суверенітету держави та ін. [4].

Таким чином, Міністерство оборони України формує та реалізує сучасну воєнну політику, здійснює формування та розвиток кадрового потенціалу Збройних Сил України, а також здійснює співпрацю з міжнародними силовими відомствами та організаціями з метою реформування сучасних засад формування та реалізації державної політики у сфері воєнної безпеки.

Ще одним органом державної влади, який здійснює формування та реалізацію державної політики у сфері воєнної безпеки, є Міністерство внутрішніх справ України.

Міністерство внутрішніх справ України є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сферах, зокрема:

захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні;

цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, а також гідрометеорологічної діяльності [5].

Служба безпека України — важливий орган державної влади, який здійснює формування та реалізації державної політики у сфері воєнної безпеки.

Відповідно до Закону України "Про Службу безпеки України" систему Служби безпеки України складають Центральне управління Служби безпеки України, підпорядковані йому регіональні органи, органи військової контррозвідки, військові формування, а також навчальні, науководослідні та інші заклади Служби безпеки України. Організаційна структура Служби безпеки України визначається Президентом України [6].

Важливими органами державної влади, які також забезпечують діяльність щодо забезпечення національної, державної та воєнної безпеки є розвідувальні та контррозвідувальні органи України відповідно до законів України "Про розвідку", "Про контррозвідувальну діяльність".

У межах реалізації оборонної функції певна роль відводиться також Державній прикордонній службі України. Відповідно до Закону України "Про Державну прикордонну службу України" Державна прикордонна служба може брати участь у боротьбі з організованою злочинністю та здійснювати протидію незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів. З огляду на те, що Державна прикордонна служба України входить до єдиної структури сектору безпеки і оборони України, на неї покладається завдання із координації діяльності військових формувань та відповідних правоохоронних органів, пов'язаної із захистом державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї, а також діяльності державних органів, що здійснюють різні види контролю при перетинанні державного кордону України та пропуску до тимчасово окупованої території і з неї або беруть участь у забезпеченні режиму державного кордону, прикордонного режиму і режиму в пунктах пропуску через державний кордон України та в контрольних пунктах в'їзду — виїзду [7].

Тепер проаналізуємо основні функції та завдання Збройних Сил України, Національної гвардії України.

Збройні Сили — головний силовий елемент забезпечення воєнної безпеки. Збройні сили становлять основу оборони держави. Вони призначені для відображення агресії, спрямованої проти України, для збройного захисту цілісності та недоторканності території України, а також до виконання завдань відповідно до міжнародних договорів та ін. При цьому основна роль у збройних конфліктах та війнах належить силам загального призначення.

Захист національних інтересів держави передбачає комплексну протидію військовим загрозам регіонального та локального масштабу. Для цього доцільно входження України у колективні структури безпеки чи встановлення з такими структурами відносин співробітництва.

Основними факторами, що впливають на бойову здатність та бойову готовність Збройних Сил України, є: оснащеність озброєнням, військовою технікою та їх якісний стан, укомплектованість особовим складом та ступінь професіоналізму військовослужбовців, наявність та стан запасів матеріальних засобів, а також стан кадрового потенціалу, постійний розвиток професіоналізму військовослужбовців.

Ще одним воєнізованим формуванням є Національна гвардія України.

Національна гвардія України є військовим формуванням з правоохоронними функціями, що входить до системи Міністерства внутрішніх справ України і призначено для виконання завдань із захисту та охорони життя, прав, свобод і законних інтересів громадян, суспільства і держави від кримінальних та інших протиправних посягань, охорони громадської безпеки і порядку та забезпечення громадської безпеки, а також у взаємодії з правоохоронними органами — із забезпечення державної безпеки і захисту державного кордону, припинення терористичної діяльності, діяльності незаконних воєнізованих або збройних формувань (груп), терористичних організацій, організованих груп та злочинних організацій [8].

Територіальна оборона — важлива складова захисту України та забезпечення воєнної безпеки в даний час.

Зазначимо, що концептуально термін "територіальна оборона" означає щось своє у кожній країні і "викликає різні спогади та має багатогранні політичні, організаційні та стратегічні конотації". Фінляндія, наприклад, має великий досвід у цьому аспекті організації національної оборони таким чином, щоб супротивник зіткнувся з опором місцевих сил, щоб завадити атаці, атакуючи фланги та лінії сполучання. Партизанська тактика може бути ефективно використана, коли її підтримують місцевість та місцеві умови. Затягування дій та виснаження військ противника дозволяє не допустити захоплення важливих територій та об'єктів інфраструктури, а в перспективі створює сприятливі умови контратаки своїх збройних сил.

У Великобританії наголос робиться на територіальну оборону заморських (віддалених) територій як важливих зон, що вимагають оборонної відповідальності в частині забезпечення безпеки нації та її заморських територій, захисту своїх громадян та їх способу життя, які є обов'язком держави (механізми державного регулювання економічною та соціальною територіальною обороною).

Територіальна оборона Франції залежить від державної юрисдикції та ноу-хау, а також виробленого зі шкільного віку уявлення про "дух захисту" (соціальні, правові, інформаційні, громадські механізми державного регулювання територіального захисту).

Поняття та система територіальної оборони, засновані на військовій службі та спрямовані на підвищення боєздатності мобілізаційних сил, за допомогою яких уряд виявляє потенційних кандидатів у професійні збройні сили Фінляндії (механізми державного регулювання територі-

альної оборони: політичні, організаційні, правові, інформаційні, громадські, економічні).

Для Китаю територіальна оборона — це захист Батьківщини, для якої створено прикордонні сили громадської безпеки (правові, соціальні та організаційні механізми державного регулювання територіальної оборони).

Польська територіальна оборона заснована на навчанні, оснащенні, співробітництві та взаємодії сил територіальної оборони з третіми сторонами (правові, соціальні, організаційні, культурні, економічні, інформаційні, освітні та пропагандистські механізми державного регулювання територіальної оборони) [9].

Безумовно, важливу роль у системі здійснення заходів щодо формування територіальної оборони грають військові, які є мають досвід і розуміють мету та завдання будь-якого військового підрозділу. Це пов'язано з тим, що збройні сили держави є одними з найбільш вміло організованих утворень, що перебувають у постійній готовності до мирного, кризового чи воєнного часу. Ця майстерність виражається, перш за все, високою мірою готовності до дій, особливо дій, орієнтованих на підтримку громадянської влади та суспільства в умовах кризових ситуацій. Збройні Сили також мають в своєму розпорядженні спеціалізоване обладнання та матеріально-технічне забезпеченням, яке може виявитися особливо корисними у кризових ситуаціях.

Система територіальної оборони України формувалась як складова системи оборони, що містить в собі обов'язкову ознаку територіальності і яка своїми адміністративними межами закріплена за певною територіальною громадою чи територією певного населеного пункту. Законом України "Про основи національного спротиву" надано досить чіткі визначення поняттям територіальної оборони та сил територіальної оборони, що є складовими елементами національного спротиву [10].

Територіальна оборона визначена як система загальнодержавних, воєнних і спеціальних заходів, що здійснюються у мирний час та в особливий період з метою протидії воєнним загрозам, а також для надання допомоги у захисті населення, територій, навколишнього природного середовища та майна від надзвичайних ситуацій. Сили територіальної оборони є окремим родом сил Збройних Сил України, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань територіальної оборони та має свою систему управління [10].

Волонтерство — не нове поняття, але після 24 лютого 2022 року воно проявилось по-новому та є частиною забезпечення воєнної безпеки.

Волонтерство є діяльність, що здійснюється добровільно та безоплатно на благо суспільства, окремих соціальних груп населення чи людей.

Діяльність волонтерських організацій в Україні є вагомим внеском у забезпечення воєнної безпеки. На сьогодні в країні функціонує велика кількість волонтерських організацій, які допомагають українській армії збором коштів, плетінням маскувальних сіток, пошуком дефіцитного обладнання, приготуванням їжі для військових. Численні соціологічні опитування засвідчили, що більше половини українців долучилися з початку війни до надання волонтерської допомоги тим, хто її потребує [11, с. 123-124].

До основних заходів, спрямованих на розвиток волонтерського руху в сфері забезпечення воєнної безпеки можна віднести такі:

вжиття ефективних заходів соціальної підтримки добровольців (волонтерів);

розробка (спрощення) механізмів тимчасової передачі добровольцям засобів пересування, спеціального об-

ладнання для покращення надання волонтерської допомоги;

організація безкоштовного навчання волонтерів;

удосконалення механізмів страхування життя волонтерів;

підтримка соціальної значимості ролі та місця волонтерів у забезпеченні воєнної безпеки.

Проведений аналіз дає підстави виокремити такі елементи формування та забезпечення системи воєнної безпеки України:

1) Президент України та органи при Президенті України: Рада національної безпеки і оборони України, Комітет з питань розвідки та Національна рада з питань антикорупційної політики;

2) Верховна Рада України, яка приймає законодавчі документи з питань забезпечення національної, воєнної безпеки України, призначає на ключові посади управлінців;

3) Кабінет Міністрів України: Міністерство оборони України, Міністерство внутрішніх справ, Міністерство закордонних справ, Служба зовнішньої розвідки, Служба безпеки України, Міністерство фінансів України та ін.;

4) Збройні Сили України, Національна гвардія України, територіальна оборона та інші воєнізовані формування, які забезпечують захист України від військової агресії;

5) органи місцевого самоврядування, які здійснюють забезпечення головних функцій регіонів та формують систему воєнної безпеки на своїх територіях;

6) підприємства, установи, організації оборонно-промислового комплексу;

7) волонтерські організації;

8) громадські організації — інститути громадянського суспільства, які приймають участь у реалізації заходів державної політики у сфері воєнної безпеки.

На додаток до цих елементів, що вже склалися, теоретичної та практичної моделі воєнної безпеки можна стверджувати, що важливим соціально-політичним ресурсом воєнної безпеки у сучасному суспільстві є політичні еліти. Забезпечення воєнної безпеки визначається як діяльність силових державних структур, що дозволяє зберігати безпеку військової системи, одночасно забезпечувати мирне існування держави та ефективний розвиток країни. Забезпечення воєнної безпеки відбувається шляхом реалізації своїх обов'язків силовими органами влади всіх рівнів управління, а також громадськими організаціями.

Діяльність усіх структур має бути спрямована на пошук шляхів запобігання та нейтралізації військових загроз та небезпек як усередині країни, так у процесі міжнародних комунікацій між країнами. Фундамент воєнної безпеки — це забезпечення цілісності своїх кордонів, захист територій, інтересів держави та суспільства. Незважаючи на наявність військових потужностей, кожна держава наголошує на можливості їх застосування, вони виконують функцію забезпечення захисту. Консенсус усередині системи політичної еліти забезпечує національну та воєнну безпеку держави.

Воєнної безпеки держави та внутрішньополітичної ефективності можна досягти, якщо буде виконуватися умова стабільності характеру та злагодженого процесу функціонування всіх сегментів еліт. Особливо слід зазначити окремий та основний елемент воєнної безпеки "силову еліту". До неї належать керівники воєнних та правоохоронних структур та їх підрозділів, це обмежене коло людей, які впливають на процес прийняття управлінських рішень щодо забезпечення воєнної безпеки України. Як правило, представники силової еліти мають особливі професійні якості, високі особистісні досягнення, які отримали свою посаду в рамках побудови кар'єри у закритій елітній групі.

При інших умовах, основне значення має не наявність самої еліти, а професійні якості, порядність, можливість заслужити довіру населення, можливість та вміння вирішувати проблеми, що стосуються громадян. Як показує практика, відшарування влади від населення призводить до зростання внутрішніх загроз і влада може зазнати краху. Комунікація між представниками силових еліт та формування їх статусів відбувається під впливом організаційного правового устрою держави, згідно з яким функціонує політична еліта.

Політичні еліти, будучи ключовим ресурсом воєнної безпеки в сучасному суспільстві, відіграють ключову роль як у створенні стабільності та недоторканості внутрішніх та зовнішніх кордонів держави, так і в інтерпретації та реагуванні на порушення цієї стабільності. Ефективність політичних еліт у цьому плані полягає в самостійному усвідомленні та розумінні утворюючих процесів, зокрема розумінні своїх ролей як ролей ресурсних. Політичні еліти не просто реагують на міжнародні ініціативи, а й створюють їх. В цьому аспекті роль політичних еліт полягає у допомозі управлінням, які приймають ключові рішення щодо воєнної безпеки у питаннях розробки більш повного розуміння утворюючих процесів, зокрема які стосуються виявлення можливостей та обмежень, що сприятиме розвитку та покращенню державної політики.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що в Україні склалася організаційна система формування та забезпечення воєнної безпеки, яку ми можемо бачити під час повномасштабного вторгнення росії на територію України.

Головна роль системі забезпечення воєнної безпеки відводиться силовим структурам держави, і насамперед Збройним Силам України. Саме вони розглядаються державою як головний гарант захисту суверенітету та територіальної цілісності країни в умовах, коли всі інші методи запобігання війні вичерпано. При цьому війська та військові формування інших силових структур України забезпечують воєнну безпеку всередині держави (боротьба з незаконними збройними формуваннями, диверсійними групами, колаборантами, що становлять загрозу державі та успішності проведення бойових дій Збройними Силами України).

Структура, чисельність та оснащення Збройних Сил України має відповідати рівню існуючих та потенційних військових загроз та економічним можливостям України.

Література:

1. Закон України "Про Раду національної безпеки і оборони України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Указ Президента України 17 червня 2020 року № 230/2020 "Про Комітет з питань розвідки". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/230/2020#Text>
3. Указ Президента України "Про Національну раду з питань антикорупційної політики" від 14 жовтня 2014 року № 808/2014. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808/2014#Text>
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 26 листопада 2014 р. № 671 "Про затвердження Положення про Міністерство оборони України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text>
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 р. № 878 "Про затвердження Положення про Міністерство внутрішніх справ України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#n177>

6. Закон України "Про Службу безпеки України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text>

7. Закон України "Про Державну прикордонну службу України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>

8. Закон України "Про Національну гвардію України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text>

9. Мочков О. Роль держави та громадянського суспільства у формуванні військ територіальної оборони Польщі. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. № 4. С. 117—124.

10. Закон України "Про основи національного спротиву". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text>

11. Горінов Павло, Драпушко Ростислав Волонтерська діяльність в Україні: соціально-правове дослідження: монографія. Київ: Державний інститут сімейної та молодіжної політики, 2022. 240 с.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (1998), Law of Ukraine "On the National Security and Defense Council of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (Accessed 01 Aug.2023).
2. The President of Ukraine (2020), Decree "On the Intelligence Committee", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/230/2020#Text> (Accessed 01 Aug.2023).
3. The President of Ukraine (2014), Decree "On the National Council on Anti-Corruption Policy", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/808/2014#Text> (Accessed 01 Aug.2023).
4. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2014), Resolution "On approval of the Regulation on the Ministry of Defense of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/671-2014-%D0%BF#Text> (Accessed 03 Aug.2023).
5. The Cabinet of Ministers of Ukraine (2015), Resolution "On approval of the Regulation on the Ministry of Internal Affairs of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/878-2015-%D0%BF#n177> (Accessed 03 Aug.2023).
6. The Verkhovna Rada of Ukraine (1992), Law of Ukraine "On the Security Service of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (Accessed 03 Aug.2023).
7. The Verkhovna Rada of Ukraine (2003), Law of Ukraine "On the State Border Service of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (Accessed 03 Aug.2023).
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), Law of Ukraine "On the National Guard of Ukraine", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/876-18#Text> (Accessed 03 Aug.2023).
9. Mochkov, O. (2022), "The role of the state and civil society in the formation of the territorial defense forces of Poland", Tavriyskyi naukovyi visnyk. Serii: Publichne upravlinnia ta administruvannia, vol. 4, pp. 117—124.
10. The Verkhovna Rada of Ukraine (2021), Law of Ukraine "On the Foundations of National Resistance", available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1702-20#Text> (Accessed 03 Aug.2023).
11. Horinov, P. & Drapushko, R. (2022), Volonterska diialnist v Ukraini: sotsialno-pravove doslidzhennia [Volunteer activity in Ukraine: socio-legal research], Derzhavnyi instytut simeinoi ta molodizhnoi polityky, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 16.08.2023 р.